

Keşiş Vartanın uydurduğu “erməni Naxçıvanı” mifi ifşa edildi

İşğalçı rus imperatorluğunun "Mərkəzi Baş Kilsəsi"nin himayədarlığı altında Eçmiadzin kilsəsi qədim Naxçıvanın oğuz - türk tarixini dini-mistik əfsanə qəhrəmanı Noyun (Nuhun) mifik şəxsi rəmzinə keşiş Vartanın (XIX əsrin I yarısı) uydurduğu "erməni Naxçıvanı" adıyla dünya ictimaiyyətinə saxta, yanlış məlumat verilmişdir. Bu fantastik mif ilk dəfə professor Əjdər Tağıoğlu (İsmayilov) bu yaxınlarda nəşr edilmiş "Naxçıvan toponiminin etnotarixi əfsanələr qəder qədimdir" əsərində elmi-tarixi faktlarla darmadağın edilir.

Arxeoloji ədəbiyyatdan məlumdur ki, müxtəlif dövrlərdə Dəclə və Fərat çaylarındən baş verməmiş güclü daşqın zamanı Mesopotamiya vadisində olan bir sıra qədim Şumer şəhərləri tarixin ayrı-ayrı çağlarında sənə altında qalmışdı. Babalarının başına gələn bu tarixi faciəni şumerlərin sonrakı nəsiləri "Bilqamis" dastanının XI bölməsində yarıfsənəvi şəkildə Şuruppak şəhərinin təmsalında əbədiləşdirmişlər.

Əjdər Tağıoğlu Şumer əfsanəsinin qısa məzmununu verir. Əfsanədə deyilir ki, tanrılar hökmdar Ksisuörini məhv etmək üçün Şuruppak şəhərini sənə altında qoymaq qərarına gəlirlər. Məsələdən xəbər tutan Ksisuöri qısa müddətdə rəyətlərinə "4 kunc" nəhəng ban tikdirir, var-dövlətini, ailəsini, ev və çöl heyvanlarını ora yerləşdirir, gürşad yağışı gözləyir. Çox keçmir, sanki yerlə göy birləşəcək kimi, gürşad yağış gəlir, ban yaranmış ümmənin üstünə qalxır, dəhşətlə gürşadın qorxunc fırtınalar bir neçə gündən sonra Ksisuörinin banını hündür bir dağda nəhəng qayalar arasına sıxır, onu tərənəməz edir. Tədricən su əşəğı çökür, hava açıqlar, Ksisuöri ailəsi ilə birlikdə bandan çıxır, dağın zirvəsinə qalxır, "xilaskar tanrı"ya qurban kəsir. "Bilqamis"da bu dağ "Nisir" dağı adlandırılır. Əjdər Tağıoğlu araşdırmaya nəticə olaraq, mötəbər mənbələrə istinadən yazır ki, "Dünya Daşqını" əfsanəni ilk dəfə xristian missionerləri tarixi m.ö. 5000-ci illərə gedib çıxan Şumer-Türk əhəlisinin abidəsi olan "Bilqamis" dastanının XI bölməsində götürmüş, m.s. "Bibliya"da dövrün dini-siyasi tələblərinə uyğun olaraq, etnik zəmində fantastik əlavələrlə xristian tarixinə çevirmişlər. Onun fikrincə, "Bibliya"da Noyun Ksisuörinin banının torpağa oturduğu Nisir dağında ilk dəfə torpağa ayaq basması

təsədüfü deyildir.

Tarixçilər Nisir dağını indiki İraqın şimalında yerləşdirlirlər. "Bibliya"da bu dağa "Ararat", Assuriya yazılarında "Urartu", "Qurani-Kərim"də "Cudi dağ" ("Hündür dağ") dağı deyilir. Əjdər Tağıoğlu bu faktı söyləyərkən yazır ki, erməni kilsəsi və onun tarixçi varisləri qədim türk dağı olan "Ağrı dağı"ni "Ararat", türk dövləti olan "Biaini qarlığı"ni "Urartu" adı ilə "erməniləşdirmək" özlərini klassik saxtakar olduğunu göstərir.

Yerli əhalinin Nisir dağında Noyun/Nuhun şərafinə "Kovçək məbədi" abidəsi ucaltmağı, ermənilər tarixi saxtakarlığın daha qabaqın şəkildə meydana çıxır. Her il 14 sentyabrda yerli əhali (müsəlman, xristian və yezit cəmiyyətləri) "Cudi dağı" qalxıb, "Noya/Nuha və onun kovçəkine başçər cəmiyyətinin xilasını naminə Allaha qurbanlar kəsirlər."

İslam tarixi ilə məşğul olan ilahiyyat alimləri Nuhun "gəmisinin harada torpağa oturmaması fikrinə müxtəlif mülahizələrlə yanaşırlar və ona əlavələr edirlər. Onların bəziləri Nuhun "gəmisinin" Kufədə, bəziləri Bəni-Təyy adlı ərəb qəbiləsinin məskunlaşdığı ərəzdə, digərləri Mosul yaxınlığında quruya oturduğunu yazırlar.

Başqa bir ilahiyyatçı alim risalələrə istinadən yazır ki, günün birində "Tövrat" əhli olan dindar bir yəhudi Məhəmməd peyğəmbərdən /s/-ə soruşur:

"...Nuh gəmiyə harada mindi? - İraqda.

- Onun gəmisini harada dayandı?

- Gəmi bir həftə Beyti-Ətiqdə və bir həftə də Beytülmüqəddəsədə təvaf etdi, sonra Cudidə yerə oturdu".

Bəzi müsəlman araşdırıcılarına görə, "Nuhun qəbri Gəriydədir (Nəcəfdədir). Əmirül-möminin Əli əleyhis-səlamın qəbri də Adəmli Nuhun qəbrinin üstündə vaqe olur".

Ziyarətə gedənlərin şahidiyyəinə görə, Nəcəfdə "xilaskar gəmi"nin maket rəmzi qoyulmuşdu və bu günə kimi həmin məkan müsəlman dünyasının ziyarətə gah yeri olaraq qalır.

Əjdər Tağıoğlu verdiyi bu materiallara istinad edərək yazır ki, nəinki mifik, hətta real tarixi məlumat olsa belə, ne "erməniləşdirilmiş" yehidi Noyun "kovçəki", ne müsəlman Nuhun "xilaskar gəmi"si İraqın hüdudlarından ne Anadolu torpaqlarına, ne de Ön Qafqaz ərəzisində keçməmişdir. Bu fakt sübut edir ki,

saxtakarlıqda ad çıxarmış erməni keşişlərinin türk torpaqlarının ermənicesinə "sakit işğal" ilə əlaqədar mərkli dini-siyasi iddialarının əksinə olaraq, onların qədim Naxçıvan qala-şəhəri ilə heç bir bağlılıqları yoxdur. Əjdər Tağıoğlu gətirdiyi faktlara əsaslanaraq bildirir ki, XIX əsrin I yarısından başlayaraq, gəlmə yandılançeri ermənilər özlərini "qədim yerli əhali" etmək üçün işğalçı rusların yaratdıqları "Türksüz Ön Qafqaz" ideoloji savaşı məkinəsinin ənənələrinə söykənilrlər. Eçmiadzin kilsəsi Mərkəzi Rus Kilsəsinin hamiliyi altında yəhudi Noyu "erməniledir", onu İraqın şimalından Ön Qafqaz Oğuz Alban ərəzində keçirməyə çalışır.

Tədqiqatçı "Erməni Noy"un kovçəkden çıxıb, ayağını ilk dəfə hansı ərəzidə torpağa basması ətrafında ziddiyətli fikirlərin kifayət qədər olmasına bir neçə nümunədir.

Qr.Kapantsyan yazır: "...kovçək birinci dəfə Qurur dağında dayanır, ancaq ondan məsləhət alır ki, daha hündür Masisə (Ararata) üzün."

Göründüyü kimi, bu əfsanədə Naxçıvan yada düşmüş.

Başqa bir əfsanədə de "erməni Noy"un "ilk ayaq basdığı torpaq" Naxçıvan deyil, başqa bir ərəzidir.

İ.Şopen yazır: "Əgər erməni rəyətlərinə inansa, Noy kovçəkden çıxıb əvvəlcə Ark-uri kəndində dayandı, ancaq buradan başqa yerə getdi, bu səbəbdən de ora "Naxçıvan", yəni "birinci dayanacaq" adlandırıldı".

Əfsanənin təsvirindən aydın görsənilr ki, "Ark-uri" "Tufan və Daşqın" "fələkətindən" uzaq, guya torpaqda "mövcud" olmuş abad bir erməni kəndidir, "erməni Noy"un kovçəki de möcüzəli şəkildə bu yaşayış məskənində torpağa oturmuş və "ermənilərin əcdadı" da ilk dəfə "müqəddəs qədimlərini" bu kənddə torpağa basmışdır. Sağlam ağıldan uzaq anonim keşişin uydurmasına şərti inansa, bəs, "Naxçıvan"ın "ilk dayanacaq" "eti-mologiyası" harada qaldı?!

Anonim keşiş müəlliflər əfsanələrin birində Eçmiadzin, o birində Erevan (İrevan) şəhərini kovçəkin "ilk dayanacaq" yeri və Noyun "ilk məskən" saldığı torpaq kimi qələmə verirlər. Erməni alimləri arasında "Eçmiadzin" məbədinin tarixini bəziləri guya kovçəkden düşən Noyun həmin torpağa "ilk ayaq basdığı" "tarix"lə, bəziləri de Xristosla bağlayan fikirlər de var.

Görkəmli tarixçi və bibliyasınası B.Ö.Korf yazır: "Ermənilər uydurublar ki, guya Eçmiadzin kilsəsinin inşa edildiyi yerdə Noy kovçəkden düşüb, allaha birinci qurban kəsib. Eyni zamanda Noyun üzüm tənəkələri əkdidi yerini göstənilrlər və yazırlar ki, onlar böyüyərək Erevanın (İrevanın-Ə.T.), Eçmiadzinin və ətraf yerlərin üstünə yayıldı. Fikrimcə, bu rəyəvlərdə de tarixdə hüquq yeri ola bilməz."

Əjdər Tağıoğlunun başqa bir əfsanədə, guya kovçəkin dayandığı yerdən su tədricən çəkilir, "Erevan şəhəri" görsənilr. Erməni tarixçiləri "Erevan" sözünün "zühur eden", yaxud "möcüzə" olaraq "görsənən" anlamına gəldiyini söyləyirlər. Əjdər Tağıoğlu bildirir ki, babamız Rəvanqulu xanın (XVI əsr) öz şərafinə saldırdığı Oğuz-türk qala şəhəri olan İrevan şəhərinin "yaranmasını" guya "yeni insan cəmiyyətinin əcdadı olmuş" "erməni Noy"un torpağa ilk ayaq basması müqəddəsliyi ilə bağlanmasını haqlı olaraq cəfəngiyat sayır. Erməni tarixçiləri iddia edirlər ki, guya Noyun gəlişi ilə "zühur etmiş" "möcüzəli şəhər" "bu günə kimi erməni vilayəti olaraq yaşayır." Əjdər Tağıoğlu yazır ki, Sovetlər Birliyi dağıldandan sonra erməni tarixçilərinin uydurduqları bu cəfəng, sərəm iddialarda məqsədləri 29 noyabr 1920-ci ildə qədim türk torpaqlarında Kremlin təşkil etdiyi "Erməni Respublikası"na 29 may 1921-ci ildə Azərbaycan türklərinin orta əsr dövr tarixindən qoparılaraq, mərkəz kimi verilmiş Oğuz-türk şəhəri İrevanın, guya Noyun dövründən "Erevan" adında erməni babalarına aid yaşayış yurdu olduğunu "sübuta yetirməkdə".

"Naxçıvan toponiminin etnotarixi əfsanələr qəder qədimdir" əsəri görənilr ki, eləcə de əfsanələrdə "Naxçıvan" adının çəkilməməsi sübut edir ki, keşiş Vartanın uydurduğu "erməni Naxçıvanı" iddiasının nə əfsanəvi, nə de mifoloji əsası yoxdur.

Əjdər Tağıoğlu araşdırmalarını ümumiləşdirərək yazır ki, erməni kilsəsi və onun tarixçi varisləri, əsası torpaq iddiası ilə əlaqədar, bu günə kimi bir həqiqəti anlamamışlar (əslində anlamışlar, ancaq ələcsizdirlər, başqa yollar da yoxdur!) ki, "Noy - Ararat", "Noy - Erevan", "Noy - Naxçıvan", "Noy - Eçmiadzin", "Xristos - Eçmiadzin" və s. sağlam ağıllın qəbul etməyəcəyi uydurma fantastik əfsanələrlə nə

Anadolu torpaqlarında, nə de rusların gətirib yerləşdirdikləri Ön Qafqaz Oğuz Albaniyası coğrafiyasında özlərini "qədim yerli əhali" kimi qələmə versələr de, bu onların ucalığını deyil, miskin, cılız, oğru xalq olduğunu sübut edir. Əjdər Tağıoğlu bu deyilənlərdən o nəticəyə gəlir ki, guya XIX əsrin I yarısında yaşamış, əslində heç bir elmi ədəbiyyatda adı qeydə alınmamış anonim keşiş Vartanın adına kilsənin uydurduğu "erməni Naxçıvanı" iddiası yandılançeri qaçqın, köçəri ermənilərin "qədim Qafqaz tarixi" qəder illuziyadır, mifdir!

Sonda minnətdarlıq qeyd edərək ki, Əjdər Tağıoğlu "Qədim Ön Asiya və Ön Qafqaz türk tayfaları (ermənilər və gürcülər Ön Qafqaz Oğuz Albaniyası ərəzində)" adlı monumental əsərində, eyni zamanda, "Moisey Xorenatsi anonim keşiş müəllifdir " və "Mesrop Maştos əlifba "ixtiraçısı" deyil, fırıldaqçı anonim keşişdir" kitablarında olduğu kimi, onların ideya davamı olan "Naxçıvan toponiminin etnotarixi əfsanələr qəder qədimdir" əsərində de Azərbaycan türklərinin qədim Ön Qafqaz tarixini Böyük Vətəndaş qeyrətlə tədqiq etmişdir.

Hörmətli professor Əjdər Tağıoğlunun (İsmayilov) əsərləri bu gün erməni məsləsi problemləri ilə bağlı apardığımız ideoloji müharibə cəbhəsində çox kəsərlə silahdır. Bu əsərlər xarici dillərə tərcümə olunmalı və dünya ictimaiyyətinə "erməni mifindən" xilas etmək zərurəti beynəlxalq miqyasda yayılmalıdır.

Vəli ƏLİYEV,
AMEA-nın müxbir üzvü.

anın siyasi uğursuzluğu və çarəsizliyi...

anın hakimiyyətfəng iddialarıciyyəti cəlb etməkdə müxtəlif əlavə, qeyri-peşonun baş nağı münəqşəsizlənməyəcəyi ilə unsk qrupununun qaçırıldığınılənməyəcəyini maqla özünü

lərində, istərse de ikitərəfli əsasda qəbul edilmiş çoxsaylı sənədlərdə öz əksini tapırdır.

Təəssüf ki, beynəlxalq birlik, dünya ölkələri Azərbaycana qarşı silahlı təcavüz həyata keçirərək ölkəmizin Dağlıq Qarabağ və ətraf bölgələrini qanunsuz güc tətbiqi ilə işğal edən, bu ərəzələrdəki azərbaycanlı əhaliyə qarşı tam etnik təmizləməni həyata keçirən və Xocalı şəhərində soyqırını aktı törədən Ermənistanın bu əməllərinə qarşı hələ de sət addımlar atmır, beynəlxalq hüquq tələblərini tətbiq etmirlər. Çox təəssüflərlə olsun ki, onun bu təcibətçi addımları və bəyanatları da münəqşənin həlli ilə məşğul olan qurumlar - ATƏT-in Minsk qrupu, həmsədrəti institutu tərəfindən qulaqarıdır, görməməzliyə, eşitməməzliyə vurulur. Sanki bu sözləri eşitmir, bu hərəkətləri görmür. Paşinyanın bu açıqlamaları, ilk növbədə, BMT Təhlükəsizlik Şurasına, ATƏT-in Minsk qrupuna və bu qrupun həmsədrəti olan ölkələrə münasibətdə sərgilənən hörmətsizlikdir və bu küçə siyasətçisinin cavabı da sözügedən qurum və ölkələr tərəfindən verilməlidir. Beynəlxalq təşkilatlar, Dağlıq Qarabağ münəqşəsinin sülh yolu ilə həllində vasitəçi olan ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrətlərinin de bəzudər ki, Ermənistanı cəzalandırırsanlar, onlara yerini və həddini bildirsinlər, Azərbaycan ərəzilərindən geri çəkilməyə vadar etsinlər.

Reallıq budur ki, ATƏT-in Minsk qrupu Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münəqşəsinin həllində ciddi addımlar atmır. Minsk qrupu yalnız radikal hərəkətləri təcibə salmaq üçün danışıqları bir platforma halına gətirir. Elə bu baxımdan Ermənistan ATƏT-in Minsk qrupunun vasitəçiliyi ilə ciddi danışıqlar aparmaq əvəzinə Azərbaycanın səbrindən və münəqşənin dinc yolla həlli ilə bağlı üzərinə götürdüyü öhdəlikdən sui-istifadə edir. Ermənistan bütün mümkün vasitələrlə danışıqlar prosesini bloklayır, münəqşənin həllindən yayınır və işğalı, etnik təmizləmənin nəticələrini davam etdirmək, status-kvonu saxlamaq üçün vaxt qazanmağa çalışır.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan populist siyasətçilər sırasındadır. Populizm isə ilk növbədə məsuliyyətdən qaçmaq və məsuliyyəti heç bir halda çiyinləri üzərinə götürməməkdir. Sadəcə, bu hərəkətlər hansısa populist fikirləri cəmiyyətə, xalqa çatdırmaq və bunun ətrafında reytingini yüksəltməkdir.

Paşinyan küçə hərəkəti ilə əldə etdiyi hakimiyyəti elə küçə siyasəti vasitəsilə de əlində saxlamağa çalışır. Çünki onun haki-

miyyətə gəldiyi gündən indiyədək Ermənistanın siyasi və iqtisadi həyatında heç bir müsbət addım atılmayıb. Erməni xalqi yene de dolanışığı üçün Rusiya və digər xarici ölkələrə üz tutur, ölkədə sosial vəziyyət əvvəlki kimi çətindir. Xarici siyasətdə de heç bir müsbət uğur qazanılmayıb. Paşinyan artıq cəmiyyət içində, beynəlxalq siyasi səhnədə nüfuzdan düşdüyünü anlayır. O, iqtisadiyyatda uğur əldə edə bilmir, dünyada heç bir nüfuzu yoxdur. Vətəndaşlar görürlər ki, N.Paşinyan küçədə dediklərindən uzağa gedə bilmir. Sosial-mədəni sferada konkret heç bir addım atılmır. Belə bir şərtlər daxilində Ermənistan dövlət olaraq necə inkişaf edə bilər? Məsələn, S.Babumyan sual edir ki, erməni qadınlar uşaq dünyaya gətirə biləcəklərmi? Ne insanların sosial dolanışığı, ne de sosial təminatı Ermənistan təbii artımını yüksəlməsinə imkan vermir. Hakimiyyət hələlik bu istiqamətdə konkret heç bir program həyata keçirməyib. Bunu Ermənistanın Milli Statistika Komitəsinin məlumatları da təsdiqləyir. Həssabatda qeyd edilir ki, insanlar sosial problemlər və dolanışığı bağlı ölkəni tərk edirlər. 2019-cu ilin yanvar-iyun aylarında təkcə Ermənistandan Rusiyaya 12,8 min nəfər miqrasiya edib. İqtisadiyyatda və vəziyyətdə yaxşı deyil. İqtisadi səhəddə real islahat aparılmır. Korruptsiya ilə mübarizə nəticəsizdir. Cəmiyyətdə bu prosesin heçqiqi mənadı aparıldığına inam yoxdur. Ölkə əvvəlki kimi korruptsiyanın məmuru sistemi tərəfindən idarə edilir. Bunun fonunda ekspertlər Paşinyanın kadr siyasətini kəskin tənqid edirlər. Onlar yazırlar ki, baş nazirin komandasında idarəetmənin ikincı və üçüncü ešelonda işləmiş adamlar indi aparıcı yer tuturlar. Bu kadrlar müasir dövləti sürətlə inkişaf etdirmək potensialına malik deyillər. Çünki küçədə qışqırmaq insanın intellektual imkanlarını artırır. N.Paşinyanın hansı kadr ciddi dəyişikliyə apara biləcək plan və ya program təklif edib? Ekspertlər belə bir kadr görmürlər. Onların hamısı liderləri kimi yazılır populist və pafoslu fikirlər irəli sürürlər.

Artıq erməni xalqi Paşinyanın verdiyi vədlərə əməl etmədiyini və əvvəlki hökumətdən fərqlənmədiyini görərək narazılıq etməkdədir. Paşinyan əhəlinin ona qarşı aqressiyasını neytrallaşdırmaq üçün Qarabağ kartından istifadə etməyə, Azərbaycana qarşı təcibətçi bəyanatlar verməklə hakimiyyətinin ömrünü uzatmağa çalışır, tez-tez müharibə bəyanatlarının anonsunu verir. Ancaq artıq erməni xalqi, övladlarını hərbi xidmətə göndərən analar onun müha-

ribə çağırışlarını qəbul etmək istəmirlər, onlar övladlarını ölümə göndərmək istəmədiklərini açıq şəkildə bildirirlər. Bunun nəticəsidir ki, erməni ordusunda xidmət keçənilrin sayı azalmaqdadır. Paşinyan orduda yaranmış bu boşluğu doldurmaq məqsədilə yeni bir "ideya" irəli sürüb. O, Ermənistan ordusunda qadın hərbcilərin sayının artırılacağı bildirir. O, hətta yaxın gələcəkdə ordularında qadın zabitlərin sayının çoxalacağını da sözlərinə əlavə edib. Şübhəsiz, bu fakt işğalçı ölkədə kişi qıtlığından xəbər verir.

Nikol Paşinyanın sərəm bəyanatlarına, təcibətçiliklərinə baxmayaraq, Azərbaycan təmkinlə və soyuqanlıqla davranır və öz hərbi-siyasi gücünə arxayın olduğunu nümayiş etdirir. Reallıq odur ki, Ermənistan xarici siyasi dəstəyini, xaricdən verilən yardım və ianələrin hesabına yaşayır və havadarları əllərini çəkdiy halda Paşinyan hökuməti hakimiyyətini itirəcək. Yaxşı olar ki, Paşinyan özüün sərəm açıqlamaları əvəzinə Azərbaycan tərəfinin bu qətiyyətli addımlarını nəzərə alsın və torpaqlarımızı işğaldan azad etmək barədə düşünsün. Əks-təqdirdə, onu sələflərinin aqibətindən de pis aqibət gözləyə bilər.

Artıq Azərbaycan xalqi və dövləti münəqşənin həllinin yubadılmasına, Ermənistanın işğalçılıq, təcavüzkarlıq, təcibətçilik siyasətinə və əməllərinə son qoyulmasını, Minsk qrupunun, həmsədrətlərinin sözdən ciddi əməli fəaliyyətə keçməsinə, söz oyunlarına, turist səfərlərinə son qoyub, Ermənistanın sülhə məcbur edilməsini gözləyir və tələb edir. Buna görə de, Ermənistanın hakimiyyətində olan insanlar, o cümlədən Nikol Paşinyan beynəlxalq hüquq normalarına və ədəb-ərkanına riayət etmir. Ermənistan tərəfinin Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münəqşəsinin sülh yolu ilə həlli üzrə ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrətlərinin vasitəçiliyi ilə aparılan danışıqlar prosesinin məntiqinə xələl gətirən belə bir qeyri-adekvat yanaşmanı nümayiş etdirməsi regional gərginliyə səbəb olur və bunun məsuliyyəti tam şəkildə Ermənistanın üzərinə düşür.

Məsələ ondadır ki, artıq erməni cəmiyyətinde de Paşinyanın qeyri-ciddi bəyanatları narazılıq doğurur. Ölkənin bəzi siyasi partiyaları onun bu cür fikirlərinin gərginlik yaratmasını etiraf edirlər. Hətta iş o yerə gəlmiş ki, Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyi öz rəhbərinin nitqinə korrektlər etmək məcburiyyətində qalır. Çünki erməni xalqi da başa düşür ki, Paşinyanın "Dağlıq Qarabağ Ermənistanıdır" ifadəsini işlətməsi danı-

şıqlar prosesinə ağır zərbə vurur, eyni zamanda beynəlxalq hüquq və normaların prinsiplərini ayaq altına atır. Bu isə sülh danışıqlarının fayda vermədiyini dəfələrlə bəyan edən və status-kvonun bu cür davam etməsinə qəti şəkildə etiraz edən Azərbaycan dövlətinə öz torpaqlarını hərbi yolla azad etməkdən başqa çıxış yolu qoymur.

Məlumdur ki, Azərbaycan münəqşənin BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri, Helsinki Yekun Aktına və beynəlxalq hüquq prinsiplərinə uyğun şəkildə mövcud format əsasında həllini dəstəkləyir. Bu, ölkəmizin ərəzi bütövlüyünün təmin olunmasında qətiləşdirdiyi mövqedir. Ermənistan bu formatdan qaça bilməz və qaçdığı halda onu gözləyən təhlükə de məlumdur. Bu gün dünyada güclü Azərbaycan mövcuddur. 25-30 il bundan əvvəl ermənilər, erməni diasporu, onları dəstəkləyən qruplar tərəfindən istedikləri tərzdə təqdim olunaca və olan Azərbaycan indi yoxdur. İndi tamamilə fərqli-güclü, dünyada öz yerinə, çəkisinə malik, beynəlxalq səviyyədə beynəlxalq qanunlara riayət edən və dünyanın beynəlxalq münasibətlərini formalaşdırmaq istiqamətində addım atmaq iqtidarında olan güclü Azərbaycan var. Güclü hərbi qüdrəti olan Azərbaycan var.

Rəsmi İrevan başa düşməlidir ki, Azərbaycan dövlətinin de səbri sonsuz deyil və bu cür təcibətlinin davam etdiyi təqdirdə Azərbaycan lazımı addımları atacaq. Azərbaycan Ordusu bunu 2016-cı ilin Aprel döyüşləri ilə təsdiq edib ki, Ermənistanın təcibətçilikləri ona baha başa gələcək.

Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev dəfələrlə bəyan edib ki, Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tarixi torpağıdır, bunu Ermənistan da yaxşı bilir, beynəlxalq hüquq normaları da Dağlıq Qarabağı Azərbaycan torpağı kimi tanıyır. Ona görə de, Ermənistan hakimiyyəti bunu yaxşı anlamalıdır: "Ermənistanın indiki rəhbərliyi əminəm ki, bunu dərk edir. Bunun yeganə yolu vardır. Azərbaycanın ərəzi bütövlüyü bərpa edilməlidir, bütün köçkünlər öz doğma torpaqlarına qayıtmalıdır. Dağlıq Qarabağ, o cümlədən öz tarixinə görə xanlıq dövrünü özündə birləşdirən Şuşaya qayıtmalıdır. Ele bu baxımdan da Azərbaycanın suverenliyi tam şəkildə bərpa ediləcəkdir. Beynəlxalq hüquq normaları bunu tələb edir. Həqiqətə bənzər tələb edir və Azərbaycan xalqi bunu tələb edir".

Qəzənfər ABBASOV,
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin professoru, iqtisad elmləri doktoru.